

Notitie / Memo

HaskoningDHV Nederland B.V.
Rivers, Deltas & Coasts

Aan: S. Stadt (Provincie Zuid-Holland)
Van: Ilco van Woersem, Celine Roodhart, Martine van Oostveen
Datum: 3 maart 2017
Kopie: P. Westeneng (Royal HaskoningDHV)
Ons kenmerk: RDCBD9845N001D05
Classificatie: Vertrouwelijk

Onderwerp: Quickscan uitbreiding plangebied Steekterbrug, met aanvulling plangebied I, L en O

Figuur 1: Steekterbrug Alphen aan de Rijn

Inleiding

De provincie Zuid-Holland gaat de Steekterbrug bij Alphen aan de Rijn vervangen, zie Figuur 3 voor positionering van de nieuwe brug en aanliggende weg. Deze vervanging kan consequenties hebben voor beschermde natuurwaarden en kan negatieve effecten hebben op beschermde planten en diersoorten. De provincie Zuid-Holland heeft hiervoor al een natuurwaardenonderzoek laten uitvoeren door Tauw (2014; 2015). Hiertoe zijn drie deelgebieden onderzocht (zie Figuur 2 – rode hokken). In de herfst van 2015 bleek dat de ingreep over een groter plangebied zal plaatsvinden dan eerst gedacht. Delen van dit grotere plangebied zijn nog niet onderzocht op de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden. Het gaat dan vooral om de bomen en watergangen rondom het kruispunt in het noorden van het plangebied

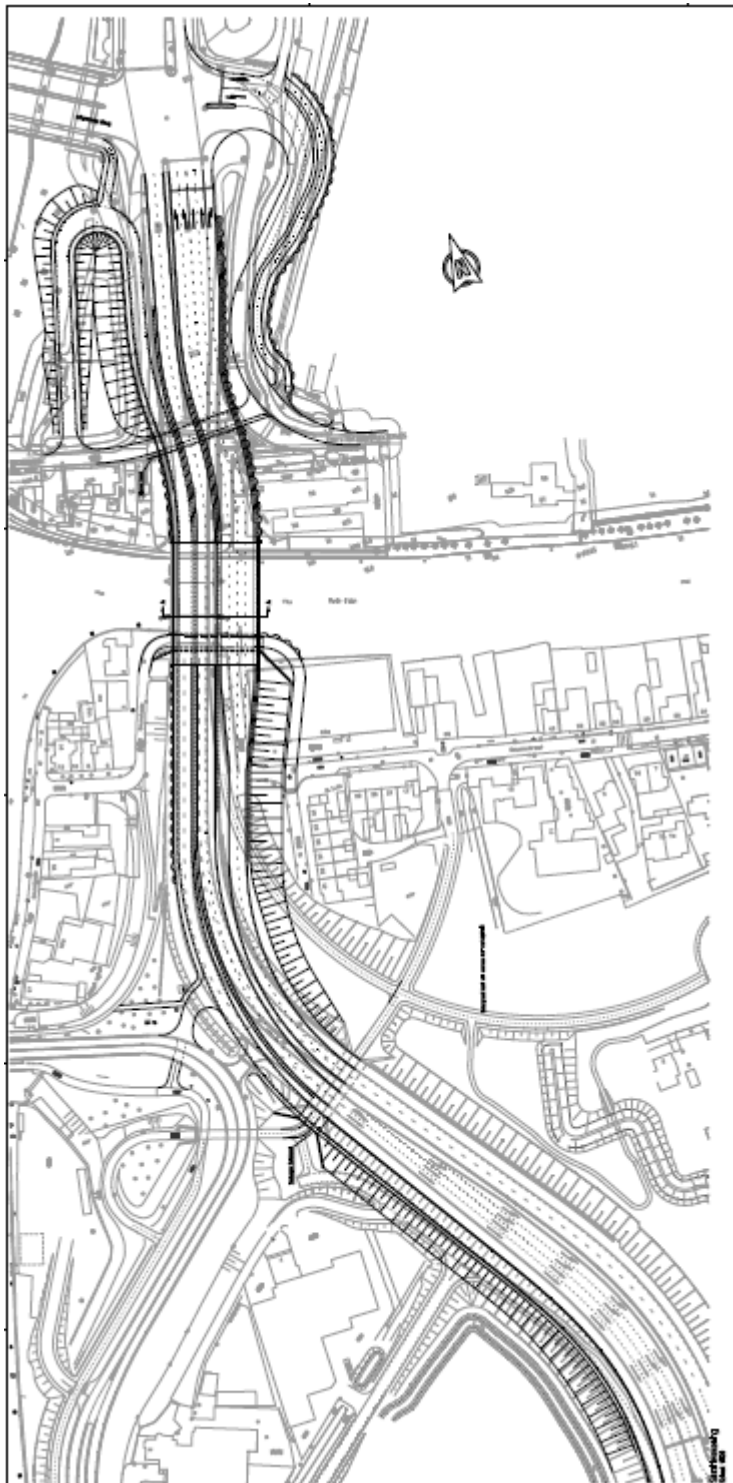
en de grazige taluds in het zuiden van het plangebied (zie Figuur 2 – blauwe ovalen). Mogelijk zal op termijn ten noorden van de Steekterbrug nog een aanpassing aan de weg plaatsvinden in oostelijke richting, op de locatie waar nu een gebouw staat (zie Figuur 2 – groene ovaal).

Eind november 2015 heeft Royal HaskoningDHV opdracht gekregen om het gehele plangebied, en dan met name de (mogelijke) uitbreiding, te onderzoeken op de mogelijke aanwezigheid van door de Flora- en faunawet beschermde planten en dieren. Voorts zijn locaties onderzocht waar vleermuismitigatie gerealiseerd kan worden.

In het voorjaar van 2017 zijn aanvullend nog onderdelen van deelgebieden I, L en N bekeken met het oog op uitbreiding van de werkzaamheden in deze gebieden. De resultaten hiervan zijn toegevoegd aan deze quickscan.

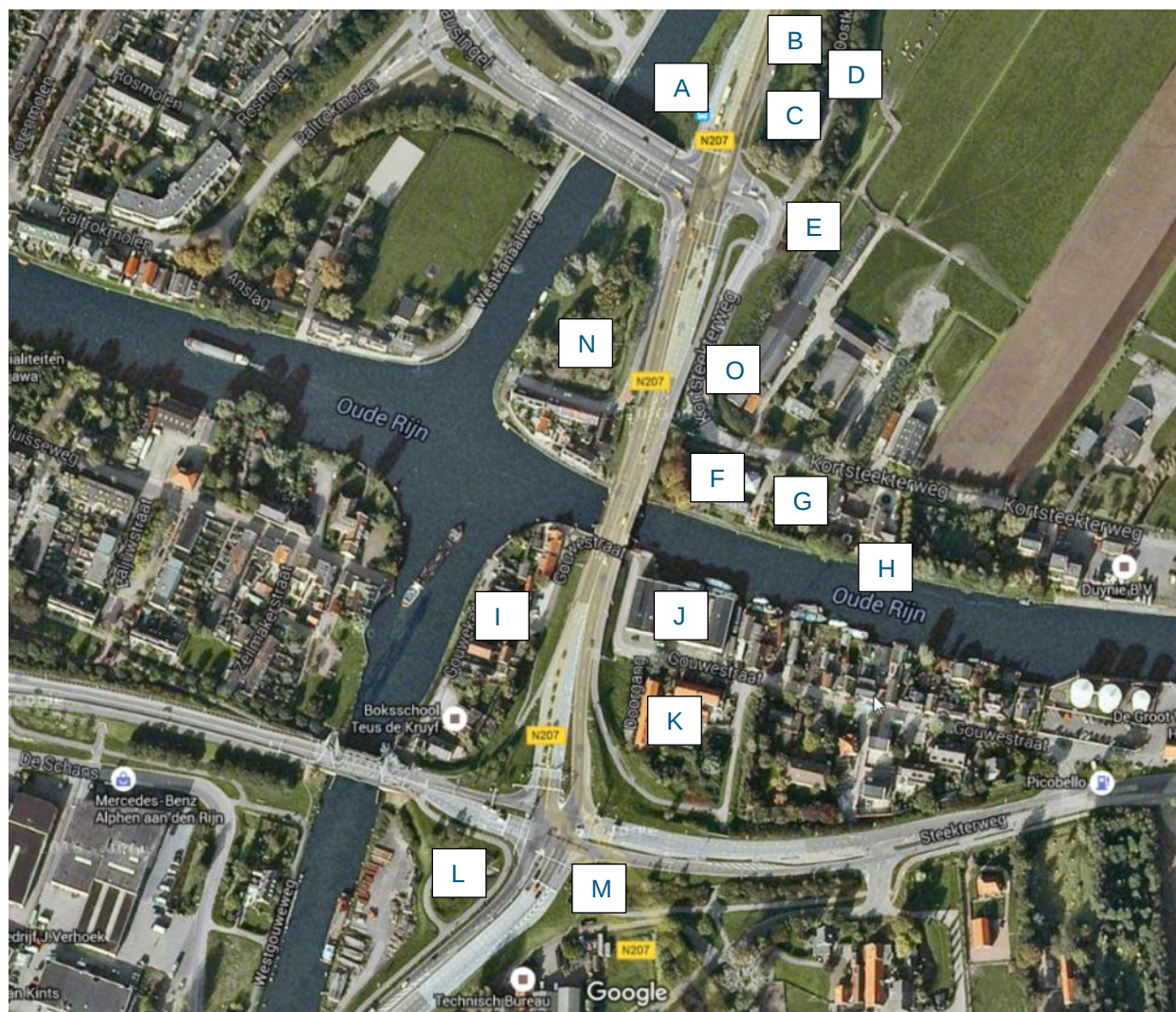
Figuur 2. In rood de onderzochte deelgebieden door Tauw (2014 en 2015), in blauw en groen de locaties waar (mogelijk) ook ingrepen plaatsvinden.

Figuur 3. Ontwerptekening van de nieuwe Steekterbrug

Veldbezoek

Op 25 november 2015 heeft een ervaren veldecoloog het ruimere plangebied rondom de Steekterbrug onderzocht op de mogelijke aanwezigheid van beschermde natuurwaarden. Het plangebied kent meerdere te onderscheiden onderdelen. In Figuur 4 zijn deze aparte onderdelen aangegeven.

Figuur 4: uitgebreide plangebied Steekterbrug, met onderdelen

- Legenda: A: oever van Aarkanaal en westtalud van N207
 B: bermsloot N207
 C: bosbeplanting oostzijde N207
 D: bosbeplanting oostzijde parallelweg Oostkanaalweg
 E: sloot oostzijde parallelweg Oostkanaalweg
 F: te slopen boerderij met erf
 G: weite ten oosten van te slopen boerderij
 H: bomen langs jaagpad Oude Rijn
 I: bebouwing ten zuidwesten van Steekterbrug
 J: loods Verschuur Watersport (Sloepenverkoop)
 K: bebouwing ten zuidoosten van Steekterbrug
 L: grazige vegetatie ten zuiden van Goudse Schouw (beide zijden fietspad)
 M: grazige vegetatie ten zuiden van Steekterweg
 N: westzijde Steekterbrug met bebouwing, sloten en tuinen
 O: Kortesteekterweg 62 bebouwing en tuin

In deze memo worden de aangetroffen natuurwaarden van genoemde onderdelen van het plangebied beschreven.

A: oever van Aarkanaal en westtalud van N207

De oostelijke oever van het aarkanaal en de westelijke berm van de N207 bestaan uit een basalten oeversverdediging, een matig voedselrijk grasland en een klein struweel. In het broedseizoen, dat globaal van half februari (start eileg wilde eend) tot diep in oktober (broedende houtduiven) loopt, kunnen hier verschillende broedvogelsoorten broeden: wilde eend, houtduif, lijsters en andere (kleine) zangvogels. In het grasland en het struweel komen hoogstwaarschijnlijk licht beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voor, zoals veldmuis, bosmuis, bosspitsmuis, mol, konijn en mogelijk af en toe een egel.

Figuur 5: oever Aarkanaal en berm N207

Er komen geen zwaarder beschermde plant- of diersoorten voor.

B: bermsloot N207

Aan de oostzijde van de N207 ligt een bermsloot. Deze is onlangs geschoond (geschouwd). In deze diepe sloot zijn bij de bemonstering met een fijnmazig RAVON-net uitsluitend tiendoornige stekelbaarzen gevangen.

In de oever en het grasland komen hoogstwaarschijnlijk licht beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voor, zoals veldmuis, bosmuis, bosspitsmuis, mol, konijn en mogelijk egel. In de oeverzone leven waarschijnlijk algemene, licht beschermde (middelste) groene kikkers en mogelijk kleine watersalamander en bruine kikker.

Figuur 6: bermsloot N207, met tiendoornige stekelbaarsjes

Er zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen en evenmin zwaar beschermde platte schijfhorenslakken. Voor zwaarder beschermde diersoorten is de slootvegetatie ongeschikt.

Er komen dus zeer waarschijnlijk geen zwaarder beschermde plant- en diersoorten voor.

C: bosbeplanting oostzijde N207

Tussen de N207 en de parallelweg van de Oostkanaalweg ligt een smalle bosstrook, bestaande uit vrij jonge essen, eiken, veldesdoorns, meidoorn en nog wat ondergroei. Aan de zuidzijde staan twee oudere populieren. Er groeien geen beschermde vaatplanten.

In het bosje en de ondergroei komen hoogstwaarschijnlijk licht beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voor, zoals veldmuis, bosmuis, bosspitsmuis, mol, konijn en mogelijk af en toe een egel. Het bosje functioneert mogelijk als landhabitat van algemene, licht beschermde amfibieënsoorten, zoals de kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker.

In dit bosje kunnen verschillende broedvogelsoorten broeden: wilde eend, houtduif, lijsters en andere (kleine) zangvogels.

Figuur 7: Bosje tussen N207 en parallelweg Oostkanaalweg en oudere populier (inzet)

Het is niet geheel uit te sluiten dat in de nazomer of herfst in de beide oudere populieren hoog in schorsspleten van de stam een gewone of ruige dwergvleermuis een paar- of baltsplaats heeft. Andere zwaardere beschermde diersoorten komen hier zeker niet voor, omdat daar geschikt leefgebied voor ontbreekt.

D: bosbeplanting oostzijde parallelweg Oostkanaalweg

Aan de oostzijde van de parallelweg van de Oostkanaalweg ligt een bosstrook, bestaande uit vrij jonge essen, eiken, veldesdoorns, meidoorn en nog wat ondergroei. Aan de zuidzijde staan een oudere populier. In het bosje en de grasstrook groeien geen beschermde planten.

In het bosje en de ondergroei komen hoogstwaarschijnlijk licht beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voor, zoals veldmuis, bosmuis, bosspitsmuis, mol, haas en mogelijk af en toe een egel. Het bosje functioneert mogelijk als landhabitat van algemene, licht beschermde amfibieënsoorten, zoals de kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker. Zwaarder beschermde diersoorten komen hier zeker niet voor.

In dit bosje kunnen verschillende broedvogelsoorten broeden: wilde eend, houtduif, lijsters en andere (kleine) zangvogels. Er is één oud nest van de zwarte kraai aangetroffen, dat niet meer in zeer goede staat is door stormen of ouderdom. Er zijn verder geen andere nesten van broedvogels met jaarrond beschermde broedplaatsen aangetroffen, noch geschikte groeiplaatsen van beschermde planten (anders dan de algemene, brede wespenorchis) of leefgebied van andere zwaarder beschermde dieren.

Figuur 8: bosje langs parallelweg Oostkanaalweg, met oud kraaiennest (inzet)

Het is niet uit te sluiten dat dit oude kraaiennest komend voorjaar broedgelegenheid kan bieden aan een boomvalk of ransuil, beide vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest.

Het is niet geheel uit te sluiten dat in de nazomer of herfst in de oudere populier hoog in schorsspleten van de stam een gewone of ruige dwergvleermuis een paar- of baltsplaats heeft. Andere zwaarder beschermde diersoorten komen hier zeker niet voor.

E: sloot oostzijde parallelweg Oostkanaalweg

Aan de oostzijde van het bosje langs de parallelweg van de Oostkanaalweg ligt een sloot. Deze is deels onlangs geschoond (geschouwd). In deze sloot zijn bij de bemonstering met een fijnmazig RAVON-net uitsluitend enkele tiendoornige stekelbaarzen gevangen.

In de oever en de aangrenzende grasstrook komen hoogstwaarschijnlijk licht beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voor, zoals veldmuis, bosmuis, bosspitsmuis, mol, konijn en mogelijk egel. In de oeverzone leven waarschijnlijk algemene, licht beschermde (middelste) groene kikkers en mogelijk kleine watersalamander en bruine kikker.

Figuur 9: sloot aan oostzijde van parallelweg Oostkanaalweg. Links noordelijk deel, vol blad; midden en rechts zuidelijk deel – zeer diep

Figuur 10: noordelijk deel van sloot is vol blad. Middelste deel sloot is vol bagger

Er zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen en evenmin zwaar beschermde platte schijfhorenslakken. Voor zwaarder beschermde diersoorten is de slootvegetatie ongeschikt.

F: te slopen boerderij met erf

De boerderij en het erf zijn al goed onderzocht op beschermde natuurwaarden. Zie hiervoor Tauw 2014 en 2015. In de boerderij is in 2014 een paarverblijfplaats van maximaal twee gewone dwergvleermuizen geconstateerd. Het is niet uit te sluiten dat de paarverblijfplaats ook als winterverblijfplaats voor deze gewone dwergvleermuizen in gebruik is.

De oude kastanje op het erf kan in potentie dienen als paar- / baltsplaats voor gewone dwergvleermuis. Tijdens het uitgebreide vleermuisonderzoek van Tauw in 2014 is dit niet geconstateerd.

Figuur 11: oude kastanje op erf te slopen boerderij, met ondiep gat (mogelijk geschikt als paar- / baltsplaats dwergvleermuis)

G: weilte ten oosten van de te slopen boerderij

In het weilte ten oosten van de te slopen boerderij staat een gesnoeide treurwilg. Op deze locatie vinden geen ingrepen plaats, maar is onderzocht op de geschiktheid voor vleermuismitigatie van de naastgelegen te slopen boerderij (locatie F). Er komen in het weilte geen beschermde plant- of diersoorten voor.

De treurwilg is in principe geschikt om één of twee platte vleermuiskasten aan op te hangen.

Naast het weilte staan twee grote fraaie duivenhokken; ook deze duivenhokken zijn geschikt om vleermuiskasten aan op te hangen. Hier dient de bewoner / duivenmelker mee in te stemmen uiteraard.

Figuur 12: treurwilg in weilte ten oosten van de te slopen boerderij: geschikt om vleermuiskasten aan op te hangen

Figuur 13: beide fraaie duivenhokken, geschikt om vleermuiskasten aan op te hangen

H: bomen langs jaagpad Oude Rijn

Langs het jaagpad langs de Oude Rijn staan 7 oude essen en 2 oude schietwilgen. Deze oude loofbomen zijn prima geschikt om vleermuiskasten aan op te hangen.

Figuur 14: oude essen en oude schietwilgen, geschikt om vleermuiskasten aan op te hangen

I: bebouwing ten zuidwesten van Steekterbrug

Er zijn geen werkzaamheden in dit deelgebied gepland. Dit deel van het plangebied is al goed onderzocht op beschermde natuurwaarden. Zie Tauw 2014 en 2015, waarin wordt vermeld dat hier onder andere huismussen broeden.

J: loods Verschuur Watersport (Sloepenverkoop)

Aan de zuidkant van de Oude Rijn liggen de loodsen waar Verschuur Watersportsloepen en andere boten tentoon stelt en te koop aanbiedt. Dit deel van het plangebied is al goed onderzocht op beschermde natuurwaarden. Zie Tauw 2014 en 2015, waarin wordt vermeld dat hier geen verblijfplaats voor vleermuizen is aangetroffen. Er broeden in deze strak en netjes afgewerkte loos(en) geen vogels.

Figuur 15: Loods Verschuur Watersport

K: bebouwing ten zuidoosten van Steekterbrug

Dit deel van het plangebied valt buiten de opdracht – hier zullen geen werkzaamheden plaatsvinden. Er liggen enkele oudere huizenrijen met pannendaken, maar waarin geen huismussen kunnen broeden omdat de pannen van onderen ‘tegen’ broedende vogels zijn dichtgemaakt. Wel kunnen de huizen geschikt zijn als vleermuisverblijfplaats.

Figuur 16: plangebied K: rijtjeshuizen met pannendaken, waarin geen huismussen kunnen broeden.

L: grazige vegetatie ten zuiden van Goudse Schouw (beide zijden fietspad)

Ten zuiden van de Goudse Schouw ligt een recent heringerichte ‘verkeerslus’ waardoorheen een fietspad loopt.

Deze “lus” is ingezaaid en bestaat uit grassen en kruiden van matig voedselrijke bodems. Er zijn geen beschermde planten waargenomen. Het is niet uit te sluiten dat hier licht beschermde muizensoorten leven, zoals veldmuis en bosspitsmuis.

Er komen hier geen zwaarder beschermde diersoorten voor, en evenmin broedende vogels.

Figuur 17: grazige vegetatie, zonder (zwaar)beschermde dieren of planten.

In het voorjaar van 2017 is het talud van de N207 en aangrenzende weg tussen deelgebieden I en L onderzocht in verband met mogelijke werkzaamheden. Dit gebied bestaat uit kort gemaaide grasbermen met een steil talud. Bij I bestaat het deelgebied grotendeels uit tuinen en erven van bewoners (westelijk) en meer naar het oosten en de N207 staan er essen van circa 10 tot 15 jaar oud, in een grasberm met veel zwerfafval. Onderaan het talud staat een smal strookje struweel dat sterk is teruggesnoeid, zie Figuur 18. Strook struweel aan onderzijde talud dat in het voorjaar van 2017 sterk is teruggesnoeid (foto Celine Roodhart). Bij L bestaat het plangebied tevens uit grasbermen met een fietspad en een schelpenpaadje. Het grasveld met golvend talud wordt gebruikt als honden uitlaatterrein en is ingeplant met essen van 1 à 2 jaar. Er zijn in beide deelgebieden geen sporen aangetroffen van beschermde soorten en deze worden hier ook niet verwacht. Mogelijk kan bij plangebied I een kraai of houtduif tot broeden komen in de essen en het struweel. Door te werken buiten het broedseizoen worden effecten op deze eventuele broedvogels voorkomen.

Figuur 18. Strook struweel aan onderzijde talud dat in het voorjaar van 2017 sterk is teruggesnoeid (foto Celine Roodhart).

M: grazige vegetatie ten zuiden van Steekterweg

Ten zuiden van de Steekterweg ligt eveneens een recent heringerichte 'verkeerslus' waardoorheen een fietspad loopt. Het grootste deel van dit deel van het plangebied bestaat uit een hoog, steil grastalud. Dit talud is pas gemaaid. Er zijn geen beschermde planten waargenomen. Het is niet uit te sluiten dat hier licht beschermde muizensoorten leven, zoals veldmuis en bosspitsmuis. Er komen hier geen zwaarder beschermde diersoorten voor, en evenmin broedende vogels.

Figuur 19: gemaaid grastalud, zonder zwaarder beschermde plant- of diersoorten

N: westzijde Steekterbrug met bebouwing, sloten en tuinen

Dit deel van het plangebied is al deels eerder onderzocht. Zie Tauw 2014 en 2015, deelgebied 1 (Figuur 2). Er zijn geen ingrepen aan de huizen gepland. Het tuincomplex en de daarop aanwezige bomen en struwelen zullen door de ingreep wel verdwijnen.

Er staan oude huizen met pannendaken, waarin geen huismussen broeden. In de hogere bomen is een eksternest. In de bomen en overige begroeiing broeden zeker wilde eenden, duiven, lijsterachtigen, kraaiachtigen en kleinere zangvogelsoorten.

Soms gebruikt de ransuil of boomvalk een oud eksternest als broedplaats. Broedplaatsen van ransuil en boomvalk zijn jaarrond beschermd. Van de omgeving van Alphen aan den Rijn zijn incidenteel in lage aantallen broedgevallen van ransuil en boomvalk bekend (www.vogelatlas.nl). Het is niet heel waarschijnlijk dat deze vogels juist dit eksternest uitkiezen als broedlocatie, maar dat kan ook niet geheel worden uitgesloten.

Figuur 20: bomen met onder andere een eksternest

O: Kortesteekterweg 62 bebouwing en tuin

Het is op dit moment nog onduidelijk of de boerderij aan de Kortesteekterweg 62 en naast gelegen beplanting door de plannen geraakt wordt. Voor de volledigheid zijn dit gebouw en omliggende bomen ook onderzocht op mogelijke aanwezigheid van natuurwaarden.

De woon- en bedrijfsgebouwen naast het relatief nieuwe woonhuis aan de Kortesteekterweg 62 bestaan deels uit pannendaken (en waarschijnlijk een spouwmuur) en deels uit enkel murige bedrijfsgebouwen / loodsen / schuren. Vooral de oude woondelen met spouw en pannendaken zijn zeer geschikt als verblijfplaats van huismus en vleermuizen. Het is daarnaast niet uit te sluiten dat er een kerkuil broedt (= jaarrond beschermd nest). Als deze gebouwen gesloopt worden, is jaarrond aanvullend onderzoek nodig naar huismus, vleermuizen en kerkuil.

De knotwilgen langs de watergang kunnen in potentie als nestgelegenheid te dienen voor bijvoorbeeld steenuilen (=jaarrond beschermde nest). Als deze knotwilgen verdwijnen is aanvullend onderzoek nodig.

Figuur 21. Bebouwing, bomen en struweel Kortesteekterweg 62.

In het voorjaar van 2017 zijn aanvullend de knotwilgen tussen watergang en schuur onderzocht, omdat deze mogelijk gekapt gaan worden. De knotwilgen zijn klein, relatief jong en hebben nauwelijks rotplekken (beginnende natte plekken). Daarnaast zijn ze zeer kort gesnoeid en bieden daarom geen nestgelegenheid of verblijfplaats voor steenuilen. Ook andere beschermde soorten worden hier niet verwacht, mede omdat het een zeer netjes onderhouden terrein is en er geen ruige overhoekjes of dergelijke zijn, waar beschermde soorten zich op zouden kunnen houden. De wortels van de wilgen lopen richting het water en de wilgen staan circa 1 meter uit de slootkant. De wilg is een boomsoort die bijna overal kan groeien en nauwelijks effecten vertoont als reactie op werkzaamheden rondom het wortelstelsel. Het eventueel inslaan van een damwand en het deels dempen van de sloot zal geen significant effect hebben op de wilgen.

Figuur 22. Geknotte wilgen tussen watergang en schuur aan de Kortsteekterweg 62 (foto Celine Roodhart).

CONCLUSIES:

- Het is niet geheel uit te sluiten dat in enkele oudere populieren paar- / baltsplaatsen van (gewone of ruige) dwergvleermuizen voorkomen (plangebied C en D). Als deze bomen gekapt worden dienen om effecten te voorkomen een drietal platte vleermuiskasten opgehangen te worden in te behouden bomen in de directe omgeving.
- In bomen in plangebied D en plangebied N is een kraaien- respectievelijk eksternest aanwezig. Het kan niet geheel worden uitgesloten dat hierop een ransuil of boomvalk gaat broeden. Als dat het geval is, zijn het jaarrond beschermde nesten. Om effecten met zekerheid uit te sluiten kan een jaar voorafgaand aan de kap drie kunsthorsten geplaatst worden in te behouden bomen in de directe omgeving.
- In de onderzochte extra plangebieden A t/m O die door de vervanging van de Steekterbrug beïnvloedt kunnen worden, kunnen voorts enkele licht beschermde plant- en diersoorten voorkomen, zoals de brede wespenorchis en algemene muizen en spitsmuizen, mol, egel e.d. en algemene amfibieënsoorten, zoals bruine kikker, middelste groene kikker e.d. Hier is geen nader onderzoek naar nodig.
- In de aanwezige watergangen leven geen beschermde vissoorten, noch beschermde platte schijfhorens of andere zwaarder beschermde ongewervelden. Hier is geen nader onderzoek naar nodig.
- In de knotwilgen langs de watergang naast Kortesteekterweg 62 worden geen beschermde soorten, zoals steenuil, verwacht.
- Als de gebouwen aan de Kortesteekterweg 62 gesloopt worden is jaarrond aanvullend onderzoek nodig naar huismus, vleermuizen en kerkuil.
- In oudere essen en wilgen en eventueel aan twee duivenhokken langs het jaagpad langs de noordoever van de Oude Rijn kunnen vleermuiskasten worden opgehangen ter mitigatie van de naastgelegen te slopen boerderij aan de Kortesteekterweg 63.

REFERENTIES:

- Tauw, 2014. Vervanging Steekterbrug Alphen aan den Rijn. Toetsing aan de Flora- en faunawet
- Tauw 2015. Provincie Zuid-Holland: Ecologie Steekterbrug Alphen aan den Rijn. Soortgericht onderzoek en effectbepaling ten behoeve van het vervangen van de Steekterbrug.
- www.vogelatlas.nl